

Nelly Vertregt in de Merwepost

Zaterdag 9 mei 1925

In KoorVisie 110, 16 stond een artikel over de alt Nelly Vertregt, die in 1914 als soliste optrad op een door KNA georganiseerd benefietconcert t.b.v. de Belgische vluchtelingen. De kop van het artikel luidde 'Nelly Vertregt, het ademwonder'. Het beschrijft het roerige leven van de Dordtse zangeres en pianiste, die naast muziek tevens ademtherapie gaf en nog eens fanatiek aanhangster was van de antivivisectie-beweging. Ooit gooide ze een ruit in bij een tandarts in Den Haag, die bekend stond als voorstander van het gebruik van proefdieren. Ja, mejuffrouw Nelly Vertregt was een felle tante! Het materiaal waarop het artikel was gebaseerd, kreeg ik van de heer M.H. Gündel, een volle neef van de zangeres.

Onlangs ontving ik van hem een mailtje, waarin hij me tipte over het bestaan van een archief op Internet van de Merwepost, het geïllustreerde weekblad voor Dordrecht e.o. Dit weekblad vervulde een belangrijke rol in de verslaglegging van alles wat er gebeurde op wetenschappelijk, cultureel en kunstzinnig gebied. Daar was in die tijd veel belangstelling voor. Helaas bestaat het weekblad niet meer.

In de Merwepost van 9 mei 1925 stond een 2 pagina lang artikel, van de hand van Cora Westland, over mejuffrouw Nelly Vertregt, de zangkunstnares, die zoveel roem had geogost. Het artikel geeft een inkijkje in het leven van Nelly Vertregt, derhalve is het interessant hiervan een samenvatting te geven.

Aanleiding voor het artikel is een optreden van Nelly Vertregt in Kunstmin, waarin zij de hoofdrol vertolkt in de opera 'Martha'. Ook haar rol in 'Orpheus' wordt allerwegen geroemd en dat straalt af op de stad Dordrecht, waar ze toch maar mooi geboren is. De stad is trots op haar, ook al woont ze nu in Den Haag in de Sneeuwbalstraat 21. Men had in die tijd weinig moeite met privacygevoelige informatie. Dat woord bestond trouwens toen nog niet. Als zangpedagoge is ze een perfectionist, geliefd bij haar leerlingen, waarin zij heel veel tijd en moeite steekt. Ook voor zichzelf is zij streng: ze oefent eindeloos om zich muziekwerken, veelal rollen in opera's, eigen te maken.

Het behoeft geen verbazing te wekken dat de kunstnares een hekel heeft aan bombast en overdrijving in de zangkunst, ze is wars van wat toevallig in de mode is. Haar muzieksmaak is oer-Hollands en die tracht ze over te brengen op haar leerlingen. Als klein meisje was zij al gek op concerten. Samen met een vriendinnetje kroop ze op het dak van Concertzaal van Dongen om te genieten van de muziek, die voor haar een levensbehoefte is.

Na het behalen van het HBS-diploma volgt Nelly Vertregt haar muziekstudie bij mevrouw de Veer de Lange in Amsterdam. Van Johan de Veer krijgt zij onderricht in muziektheorie en harmonieleer, Marie Landré geeft haar pianolessen. Nelly behaalt diploma's in solozang en piano. Na een korte studie solozang bij mevrouw Dresden-d'Hont vertrekt ze naar Berlijn, de toenmalige culturele hoofdstad van Europa. Daar behaalt zij enkele diploma's en keert vervolgens weer terug naar Amsterdam, alwaar ze lessen gaat volgen bij mejuffrouw van Zanten. Haar studiekosten worden betaald door mevrouw Landré, die kennelijk in haar een groot talent ziet.

De ambities van Nelly Vertregt zijn tomeloos. Ze wil in de opera gaan optreden. Ze neemt les bij de Spaanse kapelmeester Riberra, die jarenlang de repetities leidde in Bayreuth, het beroemde muziekcentrum van ene Wagner! Daarnaast krijgt zij lessen van een solodanseres, die verbonden is aan het ballet van de Hof-opera. Korte tijd werkt zij bij de Nederlandsche Opera van Koopman.

Spoedig vertrekt zij echter naar Londen om bij de Russische bariton Boris Lensky in de leer te gaan in het Russische concert- en opera-repertoire. En passant leert ze Russisch. Als liefhebberij bestudeert zij de geluiden in de natuur van nachtegalen, vinken, eenden, het geloei van koeien, geblaf van honden en, eigenaardig genoeg, van roepende straatventers. Haar verblijf in Londen sluit ze af met soirées musicales in de salons van de Amerikaanse gezant. In 1918 zingt ze rollen in Orpheus van Gluck, Ortrud in Lohengrin, Frika in Götterdämmerung en Ammeris in Aïda.

Nelly Vertregt ontwikkelt zich als metropolitaanse, ze gaat naar Parijs naar de Franse componist Edouard Moullé (1845-1923). Gedurende haar verblijf op zijn landgoed maak ze kennis met het Franse opera- en concertrepertoire, zowel het klassieke als het moderne, en sluit ze vriendschap met het echtpaar Moullé. Daarna trekt zij naar Italië, waar zij geruime tijd verblijft in Rome en Napels met als doel de Italiaanse opera te leren kennen.

Terug in Nederland bestudeert zij korte tijd het grote Joods-Russische zangtalent A.J. Lewinsky (nee, geen familie van Clinton's amoureuze avontuurtje!), die vanwege het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog naar Den Haag gevlucht was. Als rabbi leidt hij op de zaterdagen en zondagen de diensten in de synagoge. Hier ontwikkelt Nelly Vertregt haar grote belangstelling voor de Russische muziek, die haar in contact brengt met de vele Russische vluchtelingen die in Den Haag terecht waren gekomen. Zij richt een Balalaika-ensemble op, waarmee zij optreedt tijdens Russische kerkdiensten.

Helaas is in 1925 Nelly Vertregt niet veel meer te bewonderen in concertzalen, hetgeen geweten wordt aan de algehele malaise (ja, toen al!) in de muziekwereld en de bescheidenheid van de kunstenaars, die wars is van alle 'mooidoenerij of aanstellerij en niet voor zichzelf, maar de kunst leeft'. Een ware kunstenaars!

Na 1925 richt Nelly Vertregt zich meer op haar praktijk als ademtherapeute. Ze woont weer in Dordrecht, in de Gravenstraat nr. 1. Ze geeft een traktaat uit, waarin de heilzame werking van de door haar ontwikkelde ademtherapie uiteen wordt gezet. Werkelijk alle toenmalig bekende ziekten kunnen

daarmee worden genezen. Als antivivisectie-activiste maakt ze in 1933 naam als zij voor de rechter moet verschijnen, nadat ze een baksteen door de ruit van de Haagse tandarts Nord, bekend voorstander van dierproeven, heeft gegooid. Ter verdediging beroept ze zich op de internationale protesten tegen dierproeven. Ze wordt veroordeeld tot een boete van 15 gulden of 15 dagen hechtenis en het vergoeden van de schade ten bedrage van 85 gulden. Hierna wordt het stil rondom mejuffrouw Nelly Vertregt. Ze overlijdt in 1974.

Fred van Os

Met dank aan de heer M.H. Gündel.)

Familie foto, gemaakt tijdens een boottochtje in de Dordtse Biesbosch. Op de achterste rij, 2-de van links Nelly Vertregt.